

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

Állásfoglalás a Kámoni Arborétumból kikerekített fára vonatkozóan

Ügyszám: JNO-549-1/2011
Ügyintéző: dr. Gyűrű Attila
Telefon: 06/1/47-57-334
e-mail: panasz@obh.hu
Tárgy: Kámoni Arborétumból
kikerített fa

I. A panasz

1. Dr. Győrvári János állampolgári beadvánnyal fordult a jövő nemzedékek országgyűlési biztosához (a továbbiakban: Biztos) a Kámoni Arborétumból kikerített mamutfenyővel kapcsolatban. Beadványában írtak szerint: "egy igazi városi út megépítésének a mamutfenyő az akadálya. Az Arborétum tervezett és alkotmányellenes megcsonkítása mellett. (..) Most a senki földjére, kerítésen kívülre került és - félelmeim szerint - Kaczmarski jegyző úr ősszel a vegetációs időszak beálltával intézkedik a más úgysis «beteg», értéktelen, nem védett fajú fa kivágásáról..."

2. A fentiek alapján kérte az ügyben esetlegesen előfordult, a környezet védelmével kapcsolatos jogokra vonatkozó alkotmányos visszasságok kivizsgálását.

II. A hatáskör megalapozása

3. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (Obtv.) 16. § (1) bekezdése szerint az országgyűlési biztoshoz bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság, illetve közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége során a beadványt benyújtó személy alapvető jogaival összefüggésben visszasságot okozott, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

4. A 27/B. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztososa figyelemmel kíséri, értékeli és ellenőrzi azon jogszabályi rendelkezések érvényesülését, amelyek biztosítják a környezet és a természet (a továbbiakban együtt: környezet) állapotának fenntarthatóságát és javítását. Feladata a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott

visszásságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

5. A fentiek alapján a Saághy utcai mamutfenyővel kapcsolatos kérdésére az alábbi állásfoglalást adom.

III. A tényállás

6. A beadványban foglaltak megvizsgálása érdekében 2009 márciusában az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (Obtv.) 18. § (2) bekezdése alapján tájékoztatást kértem a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatójától, valamint az Őrségi Nemzeti Park igazgatójától. A megkeresésben tájékoztatást kértem az alábbi kérdésekről:

- hol, milyen helyrajzi számú ingatlanon található az érintett növény, és az "elkerítést" megelőzően/jelenleg az érintett ingatlan felett ki rendelkezett tulajdonosi jogosítványokkal;
- az érintett mamutfenyő, illetőleg az ingatlan természetvédelmi oltalom alatt áll-e;
- milyen előzményei vannak a beadványozó által kifogásolt elkerítésnek, és mi annak indoka;
- mi lett az érintett mamutfenyő sorsa az elkerítést követően.
- volt-e bírósági eljárás az elkerülő út kapcsán, milyen tárgyban és milyen határozattal zárult az eljárás.

7. A Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatója 2009. április 15-én kelt levelében arról tájékoztatott, hogy a beadvánnyal érintett mamutfenyő a 1216/5 hrsz-ú belterületi ingatlanon álló egyed. Ez az ingatlan a Szombathelyi Erdészeti Zrt. tulajdonában áll, "kivett beépítetlen terület"-ként nyilvántartott a földhivatali nyilvántartásban. A mamutfenyő hazánkban nem minősül védett növényfajnak, és a megjelölt belterületi ingatlan nem áll, és korábban sem állt hazai, vagy európai uniós természetvédelmi oltalom alatt, és nem része a Kámoni Arborétumnak sem. A beadvánnyal érintett mamutfenyő nincsen elkerítve, a Saághy István utcán található, szabadon megközelíthető.

8. A Kámoni Arborétumot érintő elkerülő út vonatkozásában a Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség, a 89. számú főút Szombathely északi tehermentesítő útjának környezetvédelmi engedély kérelmét 516/20/1996. szám alatti határozatával elutasította. A beruházó fellebbezését követően a másodfokon eljáró Környezetvédelmi Főfelügyelőség az elutasító döntést H-1120/14/1996. számú határozatával helybenhagyta. A 89. számú főút szombathelyi északi elkerülő szakasza későbbiekben új, az arborétumtól északra vezető nyomvonalon valósult meg.

9. A Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatója levele mellékleteként elküldte számomra a Szombathelyi Erdészeti Zrt. 2008. szeptember 8-án kelt tájékoztatását a Saághy utcai mamutfenyőt illetően. E levélben írtak szerint a Saághy István Erdészeti Információs és Ökoturisztikai Központja előtt álló hegyi mamutfenyő (*Sequoiadendron giganteum*) egészségi állapota átlagos, érdemi károsodás nem figyelhető meg rajta. A lombzatban tapasztalható – szeptemberben tapasztaltak szerint – sárguló vagy már elszáradt levelek a természetes lombhullás

folyamatának látható részei. Az erdészet ebben az időszakban vizsgált több egyedet: a Kámoni Arborétum – a Saághy utcai mamutfenyőtől kettőszáz méterre álló – idős mamutfenyőjét, a Jeli Arborétum egyedeit, a bejcgertyános csemetekert, Nemescsón a falu, Kőszegen a városban illetve a Stájerházaknál álló, valamint Nagycenken a Széchenyi-kastély parkjában álló egyedeket, és valamennyinél tapasztalható volt a lombhullatás, amely természetes folyamat és nem lombvesztés.

10. Az új bejárat előtt elkészült térburkolat színtezése úgy történt, hogy az a csapadékvizet a mamutfenyő tövéhez vezeti. A térburkolat olyan szerkezetű, hogy mintegy egy év elteltével áttereszti a lehulló csapadékot. Az időjárás kedvezőtlené válása esetén az erdészet a mamutfenyőhöz közel álló udvari vízcappal kívánja a szükséges vízpótlást megoldani.

11. A monumentális fára az erdészet úgy tekint, mint amely a Saághy István Erdészeti Információs és Ökoturisztikai Központ lehetséges jelképe.

12. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója válaszelevelében arról tájékoztatott, hogy a beadványban szereplő Szombathely belterület, kivett beépítetlen terület megnevezésű ingatlan, amelyen a kérdéses egyed áll, a Szombathelyi Erdészeti Zrt. tulajdonában áll. Az ingatlan nem áll természetvédelmi oltalom alatt.

IV. Jogi elemzés

13. Az ügyre vonatkozó releváns jogszabályok az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Etv.), valamint a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet). A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a rendelet hatálya - a (2) bekezdésben foglaltak kivételével - a fákra, cserjékre (a továbbiakban együtt: a fás szárú növényekre) terjed ki. A (2) bekezdés szerint a rendelet hatálya nem terjed ki többek között az erdőről és az erdő védelméről, valamint a természet védelméről szóló törvények hatálya alá tartozó fás szárú növényekre.

14. A hatásköri kérdéseket illetően elmondható, hogy az Etv. hatálya alá tartozó területen az erdészeti hatóság, a Korm. rendelet hatálya alá tartozó fás szárú növények esetében pedig a jegyző rendelkezik hatáskörrel.

15. Az érintett ingatlan tulajdonosa az erdészet, de ez nem jelenti azt, hogy a kérdéses ingatlan erdő művelési ágba tartozik. Miután a szóban forgó fa és környezete nem felel meg az erdő fogalmának, illetőleg az arborétumokat a törvény kifejezetten kiveszi az erdészeti jog hatálya alól és a természeti védelem alá sem tartozik, így a Korm. rendelet általános tárgyi hatály-meghatározása alapján a Korm. rendeletet kell az ügyben alkalmazni¹. A Korm. rendelet 3. §-a szerint tilos a fás szárú növények felületének jogellenes - a 4. § (1) bekezdésben foglaltakkal ellentétes - megsértése, csonkítása, továbbá részeinek közvetlen vagy közvetett károsítása.

16. A 4. § (1) bekezdése pedig kimondja, hogy a használó köteles gondoskodni az ingatlanon lévő fás szárú növények fenntartásáról, az adott faj tulajdonságainak megfelelő

¹ Etv. 6. § (1) bekezdés, illetőleg 4. § (2) bekezdés a) pontja.

szakszerű kezeléséről (így különösen víz- és tápanyag-utánpótlásról, metszésről, növény-egészségügyi beavatkozásról), valamint szükség szerinti pótlásáról. A (2) bekezdés szerint a használó köteles gondoskodni az ingatlanán lévő fás szárú növények emberi életet, egészségét veszélyeztető részeinek eltávolításáról. A (3) bekezdés kimondja, hogy a használó - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - köteles gondoskodni a fás szárú növények emberi életet, egészségét veszélyeztető származékainak, így különösen ágak, virágzat, termés, levelek összegyűjtéséről. A használó mentesül az összegyűjtési kötelezettség alól, amennyiben a humuszképződés nem ellentétes a terület rendeltetésével.

17. A fenti jogszabályi háttér alapján, valamint a megkeresésekre érkezett válaszok alapján megállapítható, hogy sem a Saághy utcai mamutfenyő, sem a Szombathely 1216/5. hrsz-ú ingatlan nem áll természetvédelmi oltalom alatt, és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján sem élvez védelmet.

18. A Kámoni Arborétum Természetvédelmi Terület bővítéséről és határainak módosításáról szóló 20/2003. (XII. 16.) KvVM rendelet, illetve a Kámoni arborétum természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 162/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet kezelési terve védőövezetet nem jelölt ki.

19. A vonatkozó jogszabályok alapján megállapítható, hogy a mamutfenyő és az ingatlan természetvédelmi védettséget nem élvez. Ennek ellenére a növény nincsen kiszolgáltatott helyzetben. A belterületi kivett beépítetlen terület megnevezésű ingatlanon álló fás szárú növény kezelésére és fenntartására a Korm. rendelet 3-5. §-a irányadó, és az előírt kötelezettségek elhanyagolása esetén az erdészet jegyzői hatáskörben kötelezhető. További, tulajdonjogot korlátozó előírásokat önkormányzati rendelettel lehet meghatározni.

20. A mamutfenyő országos védelem alatt nem áll, de helyi védettségét önkormányzati rendelet biztosíthatja. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 25. §-a alapján a természeti érték védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet.

V. Intézkedés

21. A vizsgálat alapján az érintett szervek eljárásával kapcsolatosan a jelenleg rendelkezésemre álló adatok alapján visszasságot nem állapítottam meg.

22. Kezdeményezem, hogy Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése fontolja meg azon ingatlan helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítását, amelyen a mamutfenyő található.

Budapest, 2011. október 17.

dr. Fülöp Sándor,
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa